

Brussel, 27.11.2013
COM(2013) 822 final

2013/0408 (COD)

Voorstel voor een

RICHTLIJN VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

**betreffende procedurele waarborgen voor kinderen die verdachte of beklaagde zijn in
een strafprocedure**

{ SWD(2013) 480 final }

{ SWD(2013) 481 final }

{ SWD(2013) 492 final }

TOELICHTING

1. ACHTERGROND VAN HET VOORSTEL

1. Dit voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad heeft ten doel voor de hele Europese Unie gemeenschappelijke minimumnormen vast te stellen inzake de rechten van kinderen die verdachte of beklaagde zijn in een strafprocedure en van kinderen tegen wie een procedure loopt krachtens Kaderbesluit 2002/584/JBZ (procedure en uitvoering van een Europees aanhoudingsbevel).
2. Het programma van Stockholm¹ legde sterk de nadruk op het versterken van de rechten van het individu in strafprocedures. In punt 2.4 verzocht de Europese Raad de Commissie om voorstellen in te dienen voor een stapsgewijze verbetering van de rechten van verdachten en beklaagden door middel van gemeenschappelijke minimumnormen voor het recht op een eerlijk proces. Deze maatregel maakt tevens deel uit van de EU-agenda voor de rechten van het kind, waaraan is bijgedragen door het Europees Parlement, het Comité van de Regio's, het Economische en Sociaal Comité, de Raad van Europa en andere belangrijke partijen, zoals Unicef, de nationale ombudspersonen voor kinderen en het maatschappelijk middenveld².
3. Er zijn al drie maatregelen vastgesteld, te weten Richtlijn 2010/64/EU van het Europees Parlement en de Raad betreffende het recht op vertolking en vertaling in strafprocedures³ (oktober 2010), Richtlijn 2012/13/EU van het Europees Parlement en de Raad betreffende het recht op informatie in strafprocedures⁴ (mei 2012) en Richtlijn 2013/48/EU van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2013 betreffende het recht op toegang tot een advocaat in strafprocedures en in procedures ter uitvoering van een Europees aanhoudingsbevel en het recht om een derde op de hoogte te laten brengen vanaf de vrijheidsbeneming en om met derden en consulaire autoriteiten te communiceren tijdens de vrijheidsbeneming⁵. Maatregelen betreffende het recht op voorlopige rechtsbijstand van verdachten of beklaagden bij vrijheidsbeneming, worden met het onderhavige initiatief gepresenteerd als een pakket, samen met een richtlijn betreffende de versterking van bepaalde aspecten van het vermoeden van onschuld en het recht om strafzittingen bij te wonen.
4. Dit voorstel voor een richtlijn bevat specifieke minimumvoorschriften inzake de rechten van kinderen die verdachte of beklaagde zijn in een strafprocedure. Aldus bevordert zij de toepassing van het Handvest, met name de artikelen 4, 6, 7, 24, 47 en 48, en bouwt zij voort op de artikelen 3, 5, 6 en 8 van het EVRM zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de rechten van de mens, dat in zijn rechtspraak normen vaststelt inzake speciale waarborgen voor kwetsbare personen, en met name kinderen. Uit deze rechtspraak volgt onder meer dat het eerlijke verloop van de procedure en het recht op een eerlijk proces inhouden dat de betrokkene in staat moet

¹ PB C 115 van 4.5.2010, blz. 1.

² Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de regio's, 15.2.2011, COM(2011) 60 definitief.

³ Richtlijn 2010/64/EU van 20 oktober 2010 betreffende het recht op vertolking en vertaling in strafprocedures (PB L 280 van 26.10.2010, blz. 1).

⁴ Richtlijn 2012/13/EU betreffende het recht op informatie in strafprocedures (PB L 142 van 1.6.2012, blz. 1).

⁵ Richtlijn 2013/48/EU betreffende het recht op toegang tot een advocaat in strafprocedures en in procedures ter uitvoering van een Europees aanhoudingsbevel en het recht om een derde op de hoogte te laten brengen vanaf de vrijheidsbeneming en om met derden en consulaire autoriteiten te communiceren tijdens de vrijheidsbeneming (PB L 294 van 6.11.2013, blz. 1).

zijn de procedure in hoofdlijnen te begrijpen en hieraan deel te nemen, dat hij zijn rechten daadwerkelijk moet kunnen uitoefenen en dat hij bescherming van zijn persoonlijke levenssfeer moet kunnen genieten. Deze richtlijn dient dan ook uitdrukkelijk te voorzien in een versterking van de procedurele waarborgen voor kinderen.

5. Bij de tenuitvoerlegging van deze maatregelen dienen de belangen van het kind voorop te staan, overeenkomstig artikel 24 van het Handvest van de grondrechten.
6. Verdachte of aangeklaagde kinderen worden als zodanig erkend en respectvol, waardig en deskundig behandeld, op een persoonlijke en niet-discriminerende wijze, wanneer zij in contact komen met de bevoegde autoriteit die optreedt in het kader van een strafprocedure. Dit moet ook de maatschappelijke herintegratie bevorderen van kinderen die met het strafrechtstelsel in aanraking zijn gekomen. De in deze richtlijn vervatte rechten zijn op niet-discriminerende wijze op verdachte of aangeklaagde kinderen van toepassing, ook waar het gaat om hun verblijfsstatus.
7. Deze maatregel wordt tegelijk gepresenteerd met een aanbeveling van de Commissie betreffende procedurele waarborgen voor kwetsbare personen die verdachte of beklaagde zijn in een strafprocedure en kwetsbare personen tegen wie een Europees aanhoudingsbevel is uitgevaardigd.
8. Het voorstel is gebaseerd op artikel 82, lid 2, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie.
9. Het recht op een doeltreffende voorziening in rechte, het recht op een eerlijk proces en het recht van verdediging zijn verankerd in de artikelen 47 en 48 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (het "Handvest") en in artikel 6 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens (EVRM). De mate waarin deze rechten ook daadwerkelijk kunnen worden uitgeoefend, hangt voor een groot deel af van de mate waarin de verdachte of beklaagde in staat is de procedure te volgen en er ten volle aan deel te nemen; deze capaciteit kan beperkt zijn door de leeftijd, een gebrek aan rijpheid, en handicaps. Dit betekent dat voor kinderen en kwetsbare volwassenen speciale maatregelen moeten worden genomen om te waarborgen dat zij daadwerkelijk kunnen deelnemen aan de procedure en hun recht op een eerlijk proces evenzeer kunnen uitoefenen als andere verdachten of beklaagden⁶.
10. Bij ontstentenis van een gemeenschappelijke omschrijving van "kwetsbare volwassene" en gelet op de overwegingen betreffende de beginselen van subsidiariteit en evenredigheid, ziet de Commissie er voornamelijk van af om het toepassingsgebied van deze richtlijn uit te breiden tot kwetsbare volwassenen. In plaats daarvan zal de Commissie een aanbeveling vaststellen waarbij de lidstaten worden opgeroepen om een aantal waarborgen in te voeren voor kwetsbare personen.

2. RESULTATEN VAN DE RAADPLEGING VAN BELANGHEBBENDE PARTIJEN EN EFFECTBEOORDELINGEN

11. Er zijn drie bijeenkomsten met deskundigen gehouden, op 23 september 2011, 26 april 2012 en 11 december 2012. Vertegenwoordigers van de lidstaten en een groep

⁶ Wanneer het Europees Hof voor de rechten van de mens een mogelijke schending van artikel 6 van het EVRM onderzoekt in verband met verdachten of beklaagden die als kwetsbaar kunnen worden aangemerkt, hanteert zij als leidend beginsel dat moet worden vastgesteld of de betrokkene al dan niet in staat was daadwerkelijk aan het proces deel te nemen.

van deskundigen van de Raad van Europa, de International Association of Youth and Family Judges and Magistrates, de Verenigde Naties, kinderartsen en in jeugdzaken gespecialiseerde juristen bespraken maatregelen die op EU-niveau zouden kunnen worden genomen om kinderen en kwetsbare volwassenen bij strafzaken beter te beschermen.

12. De Commissie heeft ter onderbouwing van haar voorstel een effectbeoordeling uitgevoerd. Het verslag van de effectbeoordeling is beschikbaar op: <http://ec.europa.eu/governance>.

3. JURIDISCHE ELEMENTEN VAN HET VOORSTEL

Artikel 1 – Onderwerp

13. Deze richtlijn heeft ten doel minimumregels vast te stellen voor de rechten van kinderen die verdachte of beklaagde zijn in een strafzaak en van kinderen tegen wie een Europees aanhoudingsbevel is uitgevaardigd.

Artikel 2 – Toepassingsgebied

14. De richtlijn is van toepassing op kinderen, dat wil zeggen op personen die nog geen 18 jaar oud zijn op het moment dat zij ervan worden verdacht of beschuldigd een strafbaar feit te hebben gepleegd, en wel tot en met de beëindiging van de procedure.
15. Deze richtlijn laat de nationale bepalingen inzake de strafrechtelijke meerderjarigheid onverlet. Dit is de leeftijd waarop een kind strafrechtelijk aansprakelijk wordt voor zijn daden.
16. In bepaalde lidstaten zijn op kinderen die een strafbaar feit hebben gepleegd, niet de nationaalrechtelijke strafprocedures van toepassing, maar andere procedures op grond waarvan bepaalde beperkende maatregelen kunnen worden opgelegd (onder meer inzake bescherming en onderwijs). Dergelijke procedures vallen niet onder het toepassingsgebied van deze richtlijn.

Artikel 3 – Definitie

17. Overeenkomstig internationale rechtsinstrumenten⁷ wordt eenieder die minder dan 18 jaar oud is, beschouwd als een kind.

Artikel 4 – Recht op informatie van het kind

18. Het kind dient onverwijld te worden geïnformeerd over de rechten krachtens deze richtlijn, in aanvulling op de rechten waarin de artikelen 3 tot en met 7 van Richtlijn 2012/13/EU voorzien, tenzij het gaat om lichte strafbare feiten, als bedoeld in artikel 2, lid 2, van Richtlijn 2012/13/EU.
19. Indien een kind zijn vrijheid wordt ontnomen, dienen in de verklaring van rechten die het kind overeenkomstig artikel 6 van Richtlijn 2012/13/EU wordt verstrekt, ook de rechten te worden genoemd waarin de onderhavige richtlijn voorziet.
20. Deze richtlijn dient ten uitvoer te worden gelegd overeenkomstig de normen die zijn vastgesteld in Richtlijn 2010/64/EU betreffende het recht op tolk- en vertaaldiensten in strafprocedures.

Artikel 5 – Recht op informatie van de persoon die de ouderlijke verantwoordelijkheid draagt

⁷ Artikel 1 van het VN-Verdrag inzake de rechten van het kind.

21. Deze richtlijn voorziet in verdere aanvullende waarborgen met betrekking tot het informeren van de persoon die de ouderlijke verantwoordelijkheid draagt of een andere geschikte volwassene, teneinde rekening te houden met de specifieke behoeften van kinderen, mits dit geen belemmering vormt voor het goede verloop van de strafprocedure tegen de betrokkene of van andere strafprocedures.
22. Onder "persoon die de ouderlijke verantwoordelijkheid draagt" wordt elke persoon of instantie verstaan die de ouderlijke verantwoordelijkheid voor een kind draagt, overeenkomstig de omschrijving van Verordening (EG) nr. 2201/2003 van de Raad van 27 november 2003, betreffende de bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid.
23. De rol van de persoon die de ouderlijke verantwoordelijkheid draagt, is van belang voor de morele en psychologische ondersteuning en passende begeleiding van het kind. De persoon die de ouderlijke verantwoordelijkheid draagt, bevindt zich in een goede positie om de bescherming van de rechten van de verdediging van het verdachte kind te versterken (bv. door een advocaat aan te wijzen of te besluiten beroep in te stellen). Bovendien zijn de ouders ook wettelijk aansprakelijk en kunnen zij civielrechtelijk aansprakelijk worden gesteld voor het gedrag van hun kind.
24. Deze bepaling sluit aan bij internationale regels, zoals de richtsnoeren van het Comité van ministers van de Raad van Europa voor kindvriendelijke justitie, de Beijingregels en algemene opmerking nr. 10 over de rechten van het kind bij de jeugdrechtspraak (2007) bij het VN-Verdrag inzake de rechten van het kind.
25. Indien het in strijd zou zijn met het belang van het kind om de persoon die de ouderlijke verantwoordelijkheid draagt, te informeren, dient dit recht niet te worden toegepast. Dit zou bijvoorbeeld het geval kunnen zijn, wanneer de persoon die de ouderlijke verantwoordelijkheid draagt, bij hetzelfde strafbare feit betrokken is als het kind en er een belangenconflict is. In dit geval dient een andere geschikte volwassene te worden geïnformeerd en te worden verzocht aanwezig te zijn. Onder het begrip "andere geschikte volwassene" wordt een ander verstaan dan de persoon die de ouderlijke verantwoordelijkheid draagt, die als familielid of op grond van een sociale relatie tot het kind bereid is contact met de autoriteiten te onderhouden en het kind in staat te stellen zijn procedurele rechten uit te oefenen.

Artikel 6 – Recht op een advocaat

26. Dit artikel waarborgt de verplichte toegang tot een advocaat voor kinderen die als verdachte of beklaagde bij een strafprocedure betrokken zijn.
27. Artikel 6, lid 3, onder c), EVRM en de artikelen 47 en 48 van het Handvest waarborgen het recht van een persoon op toegang tot een advocaat. In Richtlijn 2013/48/EU zijn algemene regels vastgesteld inzake een dergelijk recht voor alle verdachten of beklaagden in strafprocedures. Diezelfde richtlijn biedt verdachten en beklaagden echter de mogelijkheid om afstand te doen van hun recht zich door een advocaat te laten bijstaan. De onderhavige richtlijn biedt de aanvullende waarborg dat kinderen geen afstand mogen doen van dit recht.
28. Het EHRM heeft er meermaals op gewezen dat het van belang is dat kinderen vanaf het begin van de procedure en gedurende politieverhoren worden bijgestaan door een advocaat; daarmee geeft het aan dat kinderen grote risico's lopen als zij afstand doen van dit recht. Dat het voor kinderen van belang is om toegang tot een advocaat te hebben, spreekt ook uit alle relevante internationale regels, zoals de richtsnoeren van

het Comité van ministers van de Raad van Europa voor kindvriendelijke justitie⁸, de Beijingregels⁹ en algemene opmerking nr. 10 (2007) over de rechten van het kind bij de jeugdrechtspraak bij het VN-Verdrag inzake de rechten van het kind¹⁰.

29. Met betrekking tot bepaalde lichte strafbare feiten zou verplichte toegang tot een advocaat echter onevenredig zijn. In een aantal lidstaten zijn bepaalde lichte feiten strafbaar gesteld; het betreft met name lichte verkeersovertredingen, lichte overtredingen van algemene gemeentelijke verordeningen en lichte schendingen van de openbare orde. Voor dergelijke strafbare feiten hoeven andere bevoegde autoriteiten dan een openbare aanklager of een in strafzaken bevoegde rechtbank het krachtens deze richtlijn verleende recht op verplichte toegang tot een advocaat niet te waarborgen.

Artikel 7 – Recht op een individuele beoordeling

30. Dit artikel waarborgt dat elk kind het recht heeft op een individuele beoordeling. Een dergelijke individuele beoordeling is nodig om de specifieke behoeften van het kind wat betreft bescherming, onderwijs, opleiding en sociale herintegratie te kunnen vaststellen en om te kunnen bepalen of, en zo ja, in hoeverre tijdens de strafprocedure speciale maatregelen nodig zijn voor het kind. Persoonlijke kenmerken als rijpheid en economische en sociale achtergrond kunnen per kind sterk verschillen.
31. De individuele beoordeling dient plaats te vinden op een passend moment in de procedure en in elk geval vóór de tenlastelegging. De beoordeling dient overeenkomstig het nationale recht te worden vastgelegd.
32. Onverminderd artikel 8 van Richtlijn 2011/36/EU dient bij een individuele beoordeling bijzondere aandacht te worden geschonken aan kinderen die betrokken zijn bij criminele activiteiten waartoe zij als slachtoffer van mensenhandel zijn aangezet.
33. De omvang en uitvoerigheid van een dergelijke beoordeling kan worden afgestemd op de ernst van het strafbare feit en op de straf die wordt opgelegd als het kind schuldig wordt bevonden aan het ten laste gelegde strafbare feit. Zo is wellicht een grondiger beoordeling geboden bij ernstige strafbare feiten als roof of moord.
34. De individuele beoordeling dient gedurende de gehele strafprocedure te worden geactualiseerd en van eerdere individuele beoordelingen van het kind mag alleen gebruik worden gemaakt als deze zijn geactualiseerd.
35. De lidstaten mogen van deze verplichting afwijken indien een individuele beoordeling niet evenredig is, gelet op de omstandigheden van het geval en het feit of het kind al eerder onder de aandacht van de betrokken autoriteiten is gekomen in het kader van een strafprocedure. In voorkomend geval dient een voor de bescherming of het welzijn van kinderen verantwoordelijke autoriteit ervan in kennis te worden gesteld dat er geen individuele beoordeling wordt verricht.

Artikel 8 – Recht op medisch onderzoek

36. Internationale rechtsinstrumenten, zoals algemene opmerking nr. 10 over de rechten van het kind bij de jeugdrechtspraak (2007) bij het VN-Verdrag inzake de rechten van het kind, bevelen aan ervoor te zorgen dat het kind toegang tot een medisch

⁸ Punt 37 (tot en met 43).

⁹ Punt 15.1.

¹⁰ Punt 49.

onderzoek door een arts en passende medische zorg krijgt zolang het zich in detentie bevindt. Door hun jonge leeftijd en fysieke en mentale onrijpheid lijden kinderen erger onder mishandeling en gezondheidsproblemen dan andere verdachten of beklaagden. Vaak zullen zij niet eens in staat zijn om hun gezondheidsklachten duidelijk kenbaar te maken. Het waarborgen van hun integriteit vereist bijzondere zorg, met name in detentie.

37. Bij vrijheidsbeneming dient het kind recht te hebben op een medisch onderzoek, wanneer de persoon die de ouderlijke verantwoordelijkheid draagt, de geschikte volwassene of de advocaat van het kind. Een dergelijk medisch onderzoek dient te worden uitgevoerd door een medisch deskundige.
38. Bij verlenging van de vrijheidsbeneming of uitbreiding van de maatregelen met betrekking tot het kind kan het medisch onderzoek worden herhaald.
39. Indien het medisch onderzoek van een kind uitwijst dat de voorgenoemde maatregelen in het kader van de strafprocedure tegen het kind (zoals verhoor en detentie) onverenigbaar zijn met de algehele mentale en fysieke conditie van het kind, dienen de bevoegde autoriteiten passende maatregelen te nemen overeenkomstig het nationaal recht (zoals uitstel van verhoor of medische behandeling van het kind). Er dient terdege rekening te worden gehouden met het belang van het kind.

Artikel 9 – Verhoor van kinderen

40. Het verhoor van een kind is een potentiële risicosituatie, waarin zijn procedurele rechten en waardigheid wellicht niet altijd worden geëerbiedigd en zijn kwetsbaarheid wellicht niet altijd genoegzaam in aanmerking wordt genomen.
41. Om kinderen, die de inhoud van de verhoren die hen worden afgenomen, met begrip van politieverhoren, niet altijd begrijpen, voldoende bescherming te bieden, dienen van elk verhoor audiovisuele opnames te worden gemaakt. Het zou echter onevenredig zijn als de bevoegde autoriteiten in alle gevallen voor audiovisuele opnames zouden moeten zorgen. Er dient rekening te worden gehouden met de complexiteit van de zaak, de ernst van het ten laste gelegde strafbare feit en de sanctie die zou kunnen worden opgelegd. Bij vrijheidsbeneming van een kind dienen van een verhoor echter altijd opnames te worden gemaakt.
42. Deze opnames moeten alleen toegankelijk zijn voor de gerechtelijke autoriteiten en de procespartijen met het oog op het waarborgen van de inhoud en context. Elke openbare verspreiding van de opnames dient te worden voorkomen. De verhoren dienen wat duur, stijl en ritme betreft te worden aangepast aan de leeftijd en rijpheid van het betrokken kind.

Artikel 10 – Recht op vrijheid

43. Het persoonlijk recht op vrijheid en veiligheid is verankerd in artikel 5, lid 1, EVRM en artikel 6 van het Handvest.
44. Overeenkomstig internationale regels, waaronder punt 79 van artikel 37 van algemene opmerking nr. 10 over de rechten van het kind bij de jeugdrechtspraak (2007) bij het VN-Verdrag inzake de rechten van het kind, en de aanbeveling van het Comité van Ministers van de Raad van Europa¹¹, dient elke vorm van

¹¹ Aanbeveling van het Comité van Ministers (2008), 11, inzake de Europese regels voor jeugdige delinquenten, punt 59.1; Richtsnoeren van het Comité van Ministers van de Raad van Europa voor kindvriendelijke justitie, punt 19.

vrijheidsbeneming bij kinderen een uiterste maatregel te zijn en zo kort mogelijk te worden toegepast¹².

45. Aansluitend bij deze internationale normen zijn in deze richtlijn minimumregels betreffende detentie vastgesteld. Dit laat onverlet dat de lidstaten deze internationale normen inzake detentie ook na een veroordeling moeten naleven, met name wat betreft de scheiding van kinderen en volwassenen, en de toegang tot onderwijsmaatregelen.

Artikel 11 – Alternatieve maatregelen

46. Om vrijheidsbeneming bij kinderen te voorkomen, dienen de bevoegde autoriteiten waar mogelijk alternatieve maatregelen te nemen, indien dit in het belang van het kind is. Daarbij dient het onder meer te gaan om de plicht zich te melden bij de bevoegde autoriteiten, beperkingen van het contact met specifieke personen, verplichte therapeutische of verslavingsbehandeling, en pedagogische maatregelen¹³.

Artikel 12 - Recht op specifieke behandeling bij vrijheidsbeneming

47. In bepaalde gevallen kan vrijheidsbeneming nodig zijn, bijvoorbeeld om manipulatie van bewijsstukken en beïnvloeding van getuigen te voorkomen en wanneer er gevaar van collusie of vluchtgevaar is. In dergelijke gevallen dient bijzondere aandacht te worden besteed aan de wijze waarop kinderen in detentie worden behandeld.
48. Gelet op de kwetsbaarheid van kinderen in geval van vrijheidsbeneming, het belang van familiebanden en de noodzaak de sociale herintegratie te bevorderen, dienen de bevoegde autoriteiten de verwezenlijking van de in de internationale en Europese instrumenten vervatte rechten van het kind eerbiedigen en actief te ondersteunen. Voorts dienen kinderen met name recht te hebben op:
- (a) geregeld en zinvol contact met ouders, familie en vrienden. Beperkingen van dit recht dienen nooit als straf te worden gebruikt;
 - (b) een passende vorm van onderwijs, begeleiding en opleiding;
 - (c) medische zorg.
49. Overeenkomstig de internationale normen¹⁴ dienen kinderen in verband met hun behoeften en kwetsbaarheid gescheiden van volwassenen te worden vastgehouden. Wanneer een kind in detentie de leeftijd van 18 jaar bereikt, dient het de mogelijkheid te hebben om de gescheiden detentie voort te zetten. Daarbij dient rekening te worden gehouden met de individuele omstandigheden van de zaak. De maatregelen waarin deze richtlijn voorziet, houden echter niet in dat er afzonderlijke detentiecentra of gevangenissen voor kinderen moeten worden gecreëerd.

Artikel 13 – Tijdige en zorgvuldige behandeling van zaken

50. In procedures waarbij kinderen betrokken zijn, dient het urgentiebeginsel te worden toegepast om tot een snelle respons te komen en het belang van het kind te

¹² Groenboek "Versterking van het wederzijds vertrouwen in de Europese rechtsruimte", hoofdstuk 5 over kinderen, COM(2011) 327 definitief, 14.6.2011.

¹³ Zie artikel 8 van Kaderbesluit 2009/829/JBZ van de Raad van 23 oktober 2009 inzake de toepassing, tussen de lidstaten van de Europese Unie, van het beginsel van wederzijdse erkenning op beslissingen inzake toezichtmaatregelen als alternatief voor voorlopige hechtenis (PB L 294 van 11.11.2009, blz. 20).

¹⁴ Artikel 37 van het VN-Verdrag inzake de rechten van het kind, artikel 13.4 van de Beijingregels, Richtsnoeren van het Comité van Ministers van de Raad van Europa voor kindvriendelijke justitie, punt IV.A.6.20.

beschermen. Rechters dienen bijzondere zorgvuldig te werk te gaan om te voorkomen dat de familiebanden en sociale contacten van het kind worden aangetast.

Artikel 14 – Recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer

51. Uit internationale normen vloeit voort dat de persoonlijke levenssfeer van kinderen die als verdachte of beklaagde bij een strafprocedure betrokken zijn, moet worden beschermd¹⁵. Betrokkenheid bij een strafproces is stigmatiserend en kan met name bij kinderen nadelige gevolgen hebben voor hun kansen op sociale herintegratie en voor hun toekomstige beroeps- en maatschappelijk leven. De bescherming van de persoonlijke levenssfeer van kinderen die betrokken zijn bij een strafprocedure is een cruciaal onderdeel van jeugdreclassering.
52. Jeugdzaken dienen te worden behandeld achter gesloten deuren. In uitzonderlijke gevallen kan de rechter, met in achtneming van het belang van het kind, beslissen dat een zitting openbaar is.
53. Voorts dienen de autoriteiten in het belang van het kind en diens familie te voorkomen dat informatie die tot identificatie zou kunnen leiden, openbaar wordt gemaakt (bv. naam en afbeelding van kind en familieleden).

Artikel 15 – Recht op toegang tot rechtszittingen van de persoon die de ouderlijke verantwoordelijkheid draagt

54. Om te waarborgen dat het kind gedurende de rechtszittingen passende bijstand en ondersteuning krijgt, dient de persoon die de ouderlijke verantwoordelijkheid draagt of een andere geschikte volwassene als bedoeld in artikel 5 aanwezig te zijn.

Artikel 16 – Recht van kinderen om persoonlijk aanwezig te zijn bij de zitting waarop hun schuld wordt beoordeeld

55. Als kinderen niet aanwezig zijn bij het proces, staat het recht van de verdediging op het spel. De verweerders kunnen in dat geval hun versie van de feiten niet aan de rechter voorleggen en hier evenmin bewijs voor aandragen. Zij zouden dan ook schuldig kunnen worden bevonden zonder in staat te zijn gesteld om de gronden voor een dergelijk vonnis te weerleggen.
56. Het recht aanwezig te zijn bij het proces, of afstand te doen van dit recht na erover te zijn geïnformeerd, is onontbeerlijk voor de uitoefening van de rechten van de verdediging.
57. Artikel 16 bepaalt dat de lidstaten moeten waarborgen dat het recht aanwezig te zijn van toepassing is op elk proces waarbij de schuldvraag van de beklaagde wordt beoordeeld (of het nu tot een veroordeling of tot vrijspraak komt), overeenkomstig de rechtspraak van het EHRM. Gelet op de consequenties die dit moment kan hebben, is het van groot belang dat het kind hierbij aanwezig is.

Artikel 17 – Procedures ter uitvoering van een Europees aanhoudingsbevel

58. Deze richtlijn is van toepassing op kinderen tegen wie een procedure krachtens Kaderbesluit 2002/584/JBZ loopt, vanaf het moment dat zij in de uitvoerende staat zijn aangehouden. Het verbeteren van het EAB-systeem is een kernpunt van het

¹⁵ Richtsnoeren van het Comité van Ministers van de Raad van Europa voor kindvriendelijke justitie, punt IV.A.2.6.

derde verslag van de Commissie over de uitvoering van het kaderbesluit van de Raad betreffende het Europees aanhoudingsbevel¹⁶.

59. De bevoegde autoriteiten in de uitvoerende lidstaten moeten de rechten overeenkomstig de huidige richtlijn toepassen. Dit zal wederzijds vertrouwen en wederzijdse erkenning bevorderen doordat kinderen in de uitvoerende lidstaat eenzelfde minimumbescherming wordt geboden als in de uitvaardigende lidstaat.
60. De procedures voor de uitvoering van een EAB zullen niet langer gaan duren, aangezien dit artikel de in het kaderbesluit vastgestelde uiterste termijnen onverlet laat.
61. Met het oog op het belang van het kind en overeenkomstig internationale regels op grond waarvan elke vorm van vrijheidsbeneming bij kinderen een uiterste maatregel dient te zijn en zo kort mogelijk dient te worden toegepast (*zie artikel 10 hierboven*), moeten de bevoegde autoriteiten alle maatregelen nemen om de duur van de vrijheidsbeneming bij kinderen tegen wie een Europees aanhoudingsbevel is uitgevaardigd, te beperken.

Artikel 18 – Recht op rechtsbijstand

62. Hoewel deze richtlijn niet ten doel heeft de rechtsbijstand te regelen, houdt zij wel in dat de lidstaten ervoor moeten zorgen dat hun nationale rechtsbijstandsregelingen waarborgen dat het recht op toegang tot een advocaat ook daadwerkelijk kan worden uitgeoefend.
63. Het recht van verdachte of aangeklaagde kinderen op voorlopige rechtsbijstand wanneer hen de vrijheid is ontnomen of wanneer er een procedure in verband met een Europees aanhoudingsbevel tegen hen loopt, zal worden gewaarborgd door [een voorstel voor] een richtlijn betreffende voorlopige rechtsbijstand voor verdachten en beklaagden in een strafprocedure wie de vrijheid is ontnomen en voor gezochte personen in een procedure ter uitvoering van een Europees aanhoudingsbevel en door het [voorstel voor een] aanbeveling van de Commissie inzake het recht op rechtsbijstand voor verdachten of beklaagden in strafprocedures. In het laatstgenoemde instrument wordt de situatie van kinderen specifiek genoemd in verband met de 'toetsing van de draagkracht' en de 'toetsing van de juridische merites van de zaak'¹⁷.

Artikel 19 – Opleiding

64. Personeel van justitiële, rechtshandavings- en penitentiaire instanties dat te maken krijgt met zaken waarbij kinderen betrokken zijn, dient rekening te houden met de bijzondere leeftijdsgebonden behoeften van kinderen en ervoor te zorgen dat de procedure op hen wordt afgestemd. Daartoe dienen zij naar behoren te worden opgeleid inzake de wettelijke rechten en leeftijdsgebonden behoeften van kinderen, de ontwikkeling en psychologie van het kind, pedagogische vaardigheden, communicatie met kinderen in alle leeftijden en ontwikkelingsstadia, en inzake kinderen in bijzonder kwetsbare situaties¹⁸. Ook advocaten die zich toeleggen op jeugdzaken dienen een dergelijke opleiding te volgen.

¹⁶ Verslag van de Commissie aan de het Europees Parlement en de Raad over de uitvoering sinds 2007 van het kaderbesluit van de Raad van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten, – COM(2011) 175, 11.4.2011.

¹⁷ Zie de punten 6 en 12.

¹⁸ Dit vloeit ook voort uit internationale normen als artikel 40, leden 1 en 3, van het IVRK en punt 63 van de richtsnoeren van het Comité van Ministers van de Raad van Europa voor kindvriendelijke justitie.

65. Partijen die kinderen ondersteuning en diensten voor herstelrecht verlenen, dienen ook voldoende te worden opgeleid om te waarborgen dat kinderen met respect, onpartijdig en professioneel worden behandeld.

Artikel 20 – Het verzamelen van gegevens

66. Teneinde de doeltreffendheid en doelmatigheid van deze richtlijn te bewaken en te evalueren dienen de lidstaten betrouwbare gegevens te verzamelen over de uitoefening van de in deze richtlijn vervatte rechten. Tot de relevante gegevens behoren gegevens die zijn geregistreerd door de gerechtelijke autoriteiten en rechtshandavingsinstanties en, in voorkomend geval, administratieve gegevens die zijn bijeengebracht door diensten voor gezondheidszorg of maatschappelijk welzijn.

Artikel 21 – Kosten

67. De kosten die uit de toepassing van deze richtlijn voortvloeien met betrekking tot de beoordeling van het kind, het medisch onderzoek en audiovisuele opnames moeten worden gedragen door de lidstaten, ook als het verdachte of aangeklaagde kind wordt veroordeeld.

Artikel 22 – Non-regressieclausule

68. Dit artikel zorgt ervoor dat de vaststelling van gemeenschappelijke minimumvoorschriften overeenkomstig deze richtlijn niet leidt tot minder strenge voorschriften in bepaalde lidstaten en dat de voorschriften die in het Handvest en in het EVRM zijn vastgesteld, gehandhaafd blijven. Aangezien deze richtlijn voorziet in minimumregels, blijft het de lidstaten vrijstaan om strengere normen vast te stellen dan hetgeen in deze richtlijn is bepaald.

Artikel 23 – Omzetting

69. De lidstaten moeten de richtlijn uiterlijk [24 maanden na de bekendmaking ervan] tenuitvoerleggen en uiterlijk op diezelfde datum aan de Commissie de tekst toezenden van de bepalingen waarmee de richtlijn in hun nationale recht wordt omgezet.
70. De lidstaten dienen de kennisgeving van hun omzettingsmaatregelen vergezeld te doen gaan van één of meer stukken waarin het verband tussen de onderdelen van een richtlijn en de overeenkomstige delen van de nationale omzettinginstrumenten wordt toegelicht.

Artikel 24 – Inwerkingtreding

71. Dit artikel bepaalt dat de richtlijn in werking treedt op de twintigste dag volgende op die van haar bekendmaking in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

4. SUBSIDIARITEITSBEGINSEL

72. De doelstelling van dit voorstel kan niet voldoende door de lidstaten alleen worden verwezenlijkt, aangezien deze richtlijn erop is gericht het wederzijds vertrouwen tussen de lidstaten te bevorderen en het derhalve van belang is overeenstemming te bereiken over gemeenschappelijke minimumnormen inzake procedurele waarborgen die in de hele Europese Unie gelden voor kinderen die als verdachte of beklagde bij een strafprocedure betrokken zijn. In de effectbeoordeling bij het voorstel voor een richtlijn wordt uitgebreider ingegaan op de noodzaak van EU-optreden en wordt nader uitgelegd waarom maatregelen inzake procedurele waarborgen voor kinderen die bij een strafprocedure betrokken zijn, beter door de EU kunnen worden genomen.

5. EVENREDIGHEIDSBEGINSEL

73. Het voorstel is in overeenstemming met het evenredigheidsbeginsel: het is beperkt tot het minimum dat vereist is om de genoemde doelstelling op Europees niveau te verwezenlijken, en gaat niet verder dan wat daartoe nodig is. Maatregelen tot verdere harmonisering van normen, bijvoorbeeld inzake de strafrechtelijke meerderjarigheid, de oprichting van jeugdrechtbanken en regels inzake buitengerechtelijke afdoening, zouden tot ingrijpende veranderingen in de strafrechtsstelsels van de lidstaten hebben geleid en zijn verworpen. Met het oog op de evenredigheid van het EU-optreden omvat deze richtlijn dan ook geen volledig pakket regels voor strafprocedures waarbij kinderen betrokken zijn. Zij stelt slechts de minimumregels vast die absoluut noodzakelijk worden geacht voor de verwezenlijking van de doelstelling om tot een doeltreffende norm inzake de bescherming van kinderen te komen en zowel het wederzijds vertrouwen als de justitiële samenwerking te bevorderen.

6. GEVOLGEN VOOR DE BEGROTING

74. Dit voorstel heeft geen gevolgen voor de begroting van de EU.

Voorstel voor een

RICHTLIJN VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

betreffende procedurele waarborgen voor kinderen die verdachte of beklaagde zijn in een strafprocedure

HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 82, lid 2, onder b),

Gezien het voorstel van de Europese Commissie,

Na toezending van het ontwerp van wetgevingshandeling aan de nationale parlementen,

Gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité¹⁹,

Gezien het advies van het Comité van de Regio's²⁰,

Handelend volgens de gewone wetgevingsprocedure,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Deze richtlijn heeft ten doel procedurele waarborgen vast te stellen om te verzekeren dat kinderen die verdachte of beklaagde zijn in een strafprocedure deze procedure kunnen begrijpen en volgen, om dergelijke kinderen in staat te stellen hun recht op een eerlijk proces uit te oefenen, om recidive bij kinderen te voorkomen en om hun sociale integratie te bevorderen.
- (2) Door minimumnormen vast te stellen voor de bescherming van de procedurele rechten van verdachten of beklaagden, dient deze richtlijn het vertrouwen van de lidstaten in de strafrechtsstelsels van andere lidstaten te versterken; aldus kan de richtlijn de wederzijdse erkenning van beslissingen in strafzaken helpen verbeteren. Voorts dienen dergelijke gemeenschappelijke minimumvoorschriften op het hele grondgebied van de lidstaten de belemmeringen voor het vrije verkeer van burgers weg te nemen.
- (3) Hoewel alle lidstaten partij zijn bij het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM), het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten (IVBPR) en het VN-Verdrag inzake de rechten van het kind, heeft de ervaring geleerd dat deze omstandigheid op zich niet altijd zorgt voor voldoende vertrouwen in de strafrechtsstelsels van andere lidstaten.
- (4) Het programma van Stockholm²¹ legde sterk de nadruk op het versterken van de rechten van het individu in strafprocedures. In punt 2.4 ervan verzocht de Europese Raad de Commissie om voorstellen in te dienen voor een stapsgewijze versterking²² van de rechten van verdachten en beklaagden.

¹⁹ PB C , , blz. .

²⁰ PB C , , blz. .

²¹ PB C 115 van 4.5.2010, blz. 1.

²² PB C 291 van 4.12.2009, blz. 1.

- (5) Tot dusver zijn er drie maatregelen vastgesteld, namelijk Richtlijn 2010/64/EU van het Europees Parlement en de Raad²³, Richtlijn 2012/13/EU van het Europees Parlement en de Raad²⁴ en Richtlijn 2013/48/EU van het Europees Parlement en de Raad²⁵.
- (6) Deze richtlijn strekt tot bevordering van de rechten van het kind en houdt rekening met de richtsnoeren van de Raad van Europa voor kindvriendelijke justitie.
- (7) Aan kinderen die verdachte of beklaagde zijn in een strafzaak, dient bijzondere aandacht te worden geschonken om hun mogelijkheden tot ontwikkeling en sociale herintegratie te behouden.
- (8) Deze richtlijn dient van toepassing te zijn op kinderen, dat wil zeggen op personen die nog geen 18 jaar oud zijn op het moment dat zij ervan worden verdacht of beschuldigd een strafbaar feit te hebben begaan, ongeacht hun leeftijd gedurende de strafprocedure tot en met de definitieve uitspraak.
- (9) Deze richtlijn dient ook van toepassing te zijn op strafbare feiten die eenzelfde verdachte of beklaagde na het bereiken van de leeftijd van 18 jaar heeft gepleegd en die gezamenlijk worden onderzocht en vervolgd omdat deze onlosmakelijk verbonden zijn met de strafbare feiten in verband waarmee een strafprocedure is ingeleid toen de betrokkene nog geen 18 jaar oud was.
- (10) Wanneer iemand ouder is dan 18 jaar wanneer hij verdachte of beklaagde in een strafzaak wordt, doen de lidstaten er goed aan om de procedurele waarborgen van deze richtlijn toe te passen tot de betrokkene de leeftijd van 21 jaar bereikt.
- (11) De lidstaten dienen de leeftijd van kinderen vast te stellen op basis van de verklaringen van de kinderen zelf, controles van hun burgerlijke staat, documentenonderzoek, overig bewijs en, indien dergelijk bewijs niet beschikbaar of niet overtuigend is, medisch onderzoek.
- (12) Deze richtlijn dient ten uitvoer te worden gelegd met inachtneming van de bepalingen van Richtlijn 2012/13/EU en Richtlijn 2013/48/EU. Informatie over lichte strafbare feiten dient te worden verstrekt onder dezelfde voorwaarden als die van artikel 2, lid 2, van Richtlijn 2012/13/EU. Gelet op de specifieke behoeften van kinderen bevat deze richtlijn echter nadere aanvullende waarborgen met betrekking tot de informatie die de persoon die de ouderlijke verantwoordelijkheid draagt, moet worden verschaft, en inzake de verplichte toegang tot een advocaat, met het oog op de specifieke behoeften van kinderen.
- (13) Als een kind zijn vrijheid wordt ontnomen, dient de verklaring van rechten die het kind krachtens artikel 4 van Richtlijn 2012/13/EU wordt verstrekt, duidelijke informatie te bevatten over de rechten die hij op grond van deze richtlijn geniet.
- (14) Onder de term "persoon die de ouderlijke verantwoordelijkheid draagt" wordt een ieder verstaan die de ouderlijke verantwoordelijkheid voor een kind draagt,

²³ Richtlijn 2010/64/EU van het Europees Parlement en de Raad van 20 oktober 2010 betreffende het recht op vertolking en vertaling in strafprocedures (PB L 280 van 26.10.2010, blz. 1).

²⁴ Richtlijn 2012/13/EU van het Europees Parlement en de Raad van 22 mei 2012 betreffende het recht op informatie in strafprocedures (PB L 142 van 1.6.2012, blz. 1).

²⁵ Richtlijn 2013/48/EU van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2013 betreffende het recht op toegang tot een advocaat in strafprocedures en in procedures ter uitvoering van een Europees aanhoudingsbevel en het recht om een derde op de hoogte te laten brengen vanaf de vrijheidsbeneming en om met derden en consulaire autoriteiten te communiceren tijdens de vrijheidsbeneming (PB L 294 van 6.11.2013, blz. 1).

overeenkomstig de omschrijving van Verordening (EG) nr. 2201/2003 van de Raad²⁶. Onder "ouderlijke verantwoordelijkheid" worden alle rechten en verplichtingen verstaan die ingevolge een beslissing, van rechtswege of bij een rechtsgeldige overeenkomst aan een natuurlijke persoon of aan een rechtspersoon zijn toegekend met betrekking tot de persoon of het vermogen van een kind, waaronder het gezagsrecht en het omgangsrecht.

- (15) Kinderen dienen het recht te hebben de persoon die de ouderlijke verantwoordelijkheid draagt, mondeling of schriftelijk te laten informeren over de toepasselijke procedurele rechten. Deze informatie dient onverwijld te worden verstrekt en wel zo gedetailleerd als noodzakelijk is om het eerlijke verloop van de procedure en de daadwerkelijke uitoefening van de rechten van de verdediging van het kind te waarborgen. Indien het in strijd zou zijn met het belang van het kind om de persoon die de ouderlijke verantwoordelijkheid draagt van deze rechten in kennis te stellen, dient een andere geschikte volwassene op de hoogte te worden gebracht.
- (16) Kinderen dienen geen afstand te kunnen doen van hun recht op toegang tot een advocaat, omdat zij niet in staat zijn een strafprocedure volledig te begrijpen en te volgen. De aanwezigheid of bijstand van een advocaat dient voor kinderen dan ook verplicht te zijn.
- (17) In sommige lidstaten is een andere autoriteit dan een openbare aanklager of een in strafzaken bevoegde rechtbank bevoegd om voor relatief lichte strafbare feiten andere straffen op te leggen dan vrijheidsbeneming. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn met betrekking tot verkeersovertredingen die op grote schaal worden begaan en die kunnen worden vastgesteld bij een verkeerscontrole. Het zou onredelijk zijn als de bevoegde autoriteiten in dergelijke situaties de verplichte toegang tot een advocaat zouden moeten waarborgen. Indien het recht van een lidstaat erin voorziet dat voor lichte strafbare feiten een dergelijke autoriteit een straf oplegt, en indien ofwel daartegen beroep kan worden ingesteld ofwel de zaak anderszins kan worden doorverwezen naar een in strafzaken bevoegde rechtbank, dient de verplichte toegang tot een advocaat alleen van toepassing te zijn op de procedure die bij die rechtbank wordt gevoerd naar aanleiding van dat beroep of die verwijzing. In bepaalde lidstaten kunnen procedures waarbij kinderen betrokken zijn, worden behandeld door openbare aanklagers die straffen mogen opleggen. In dergelijke procedures dienen kinderen verplicht toegang tot een advocaat te hebben.
- (18) In bepaalde lidstaten is een aantal lichte feiten strafbaar gesteld; het betreft met name lichte verkeersovertredingen, lichte overtredingen van algemene gemeentelijke verordeningen en lichte schendingen van de openbare orde. Het zou onevenredig zijn als de bevoegde autoriteiten in verband met zulke lichte strafbare feiten de verplichte toegang tot een advocaat zouden moeten waarborgen. Indien het recht van een lidstaat bepaalt dat lichte strafbare feiten niet met vrijheidsbeneming kunnen worden bestraft, dient het recht op verplichte toegang tot een advocaat derhalve alleen van toepassing te zijn op procedures voor een in strafzaken bevoegde rechtbank.
- (19) Kinderen die als verdachte of beklaagde bij een strafprocedure betrokken zijn, dienen er recht op te hebben dat hun specifieke behoeften wat betreft bescherming, onderwijs, opleiding en sociale integratie door middel van een individuele beoordeling worden vastgesteld, zodat kan worden bepaald of, en zo ja, in hoeverre tijdens de

²⁶ Verordening (EG) nr. 2201/2003 van de Raad van 27 november 2003 betreffende de bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid (PB L 338 van 23.12.2003, blz. 1).

strafprocedure voor hen speciale maatregelen nodig zijn, in hoeverre zij strafrechtelijk aansprakelijk zijn en of een straf of pedagogische maatregel voor hen passend is.

- (20) Om de persoonlijke integriteit te waarborgen van een kind dat is aangehouden of in detentie is, dient het kind toegang te hebben tot een medisch onderzoek. Dit medisch onderzoek dient te worden uitgevoerd door een arts.
- (21) Om kinderen, die de inhoud van de verhoren die hen worden afgenomen, niet altijd begrijpen, voldoende bescherming te bieden, teneinde te voorkomen dat de inhoud van een verhoor wordt aangevochten en de betrokkene opnieuw moet worden ondervraagd, dienen van elk verhoor van een kind audiovisuele opnames te worden gemaakt. Dit geldt niet voor de vragen die worden gesteld om het kind te identificeren.
- (22) Het zou echter onevenredig zijn als de bevoegde autoriteiten in alle omstandigheden voor audiovisuele opnames zouden moeten zorgen. Er dient rekening te worden met de complexiteit van de zaak, de ernst van het ten laste gelegde strafbare feit en de straf die zou kunnen worden opgelegd. Indien een kind voor zijn veroordeling zijn vrijheid wordt ontnomen, dienen van elk verhoor audiovisuele opnames te worden gemaakt.
- (23) Dergelijke audiovisuele opnames dienen uitsluitend voor de gerechtelijke autoriteiten en de procespartijen toegankelijk te zijn. Bij het ondervragen van kinderen dient bovendien rekening te worden gehouden met hun leeftijd en rijpheid.
- (24) Wat betreft de beslissing inzake rechtsbijstand dienen de lidstaten regels na te streven die waarborgen dat kinderen het recht op toegang tot een advocaat daadwerkelijk kunnen uitoefenen.
- (25) Kinderen die zich in detentie bevinden, verkeren in een bijzonder kwetsbare positie. Er dient uitdrukkelijk naar te worden gestreefd om vrijheidsbeneming bij kinderen te voorkomen, gelet op de inherente risico's voor hun lichamelijke, psychische en sociale ontwikkeling. De bevoegde autoriteiten dienen alternatieve maatregelen te overwegen en deze op te leggen wanneer dit in het belang is van het kind. Daarbij kan het gaan om de verplichting zich te melden bij een bevoegde autoriteit, beperking van het contact met specifieke personen, verplichte therapeutische of verslavingsbehandeling, en pedagogische maatregelen.
- (26) Wanneer kinderen een vrijheidsbeneming wordt opgelegd, dienen voor hen speciale beschermingsmaatregelen te gelden. Zij dienen met name gescheiden van volwassenen te worden vastgehouden, tenzij dit niet in het belang van het kind wordt geacht, overeenkomstig artikel 37, onder c), van het VN-Verdrag inzake de rechten van het kind. Bereikt een kind in detentie de leeftijd van 18 jaar, dan dient de mogelijkheid te bestaan om de afzonderlijke detentie voort te zetten, wanneer de individuele omstandigheden van de zaak dit rechtvaardigen. Er dient met name aandacht te worden besteed aan de wijze waarop kinderen in detentie worden behandeld, gelet op hun inherente kwetsbaarheid. Kinderen dienen toegang te hebben tot de onderwijsfaciliteiten die zij nodig hebben.
- (27) Personen die beroepsmatig rechtstreeks in contact komen met kinderen, dienen rekening te houden met de leeftijdsgebonden behoeften van kinderen en ervoor te zorgen dat de procedure op hen wordt afgestemd. Zij dienen dan ook speciaal te worden opgeleid om met kinderen om te gaan.
- (28) Jeugdzaken dienen achter gesloten deuren te worden behandeld, teneinde de persoonlijke levenssfeer van de kinderen te beschermen en hun sociale herintegratie te bevorderen. In uitzonderlijke gevallen kan de rechter, met in achtname van het belang van het kind, beslissen dat een hoorzitting openbaar is.

- (29) Om te waarborgen dat kinderen passende bijstand en ondersteuning krijgen, dient de persoon die de ouderlijke verantwoordelijkheid draagt of een andere geschikte volwassene toegang te hebben tot de rechtszittingen waarbij het verdachte of aangeklaagde kind betrokken is.
- (30) Het recht van een verdachte om tijdens het proces in persoon te verschijnen, berust op het recht op een eerlijk proces dat is vervat in artikel 6 van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens.
- (31) De in deze richtlijn vervatte rechten dienen vanaf de aanhouding in de uitvoerende lidstaat van toepassing te zijn op kinderen tegen wie een Europees aanhoudingsbevel is uitgevaardigd.
- (32) De in deze richtlijn bedoelde individuele beoordelingen, medische onderzoeken en audiovisuele opnames mogen geen kosten meebrengen voor het kind.
- (33) Teneinde de doeltreffendheid van deze richtlijn te bewaken en te evalueren dienen de lidstaten gegevens te verzamelen over de tenuitvoerlegging van de in deze richtlijn vervatte rechten. Daarbij gaat het onder meer om gegevens die door de justitiële autoriteiten en rechtshandavingsinstanties zijn geregistreerd alsmede, voor zover mogelijk, om administratieve gegevens die zijn verzameld door diensten voor gezondheidszorg of maatschappelijk welzijn, met betrekking tot de in deze richtlijn vervatte rechten, met name wat betreft het aantal kinderen dat toegang is geboden tot een advocaat, het aantal individuele beoordelingen dat is uitgevoerd, het aantal verhoren waarvan audiovisuele opnames zijn gemaakt en het aantal kinderen wie hun vrijheid is ontnomen.
- (34) Deze richtlijn eerbiedigt de door het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie en het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden erkende fundamentele rechten en beginselen, zoals het verbod op foltering en onmenselijke en ontorende behandeling, het recht op vrijheid en veiligheid, de eerbiediging van het privéleven en van het familie- en gezinsleven, het recht op menselijke integriteit, de rechten van het kind, de integratie van mensen met een handicap, het recht op een doeltreffende voorziening in rechte en op een eerlijk proces, het vermoeden van onschuld en de rechten van de verdediging. Deze richtlijn dient te worden toegepast overeenkomstig deze rechten en beginselen.
- (35) In deze richtlijn worden minimumvoorschriften vastgesteld. De lidstaten mogen de in deze richtlijn opgenomen rechten uitbreiden teneinde in een hoger niveau van bescherming te voorzien. Dit hogere beschermingsniveau mag geen belemmering vormen voor de wederzijdse erkenning van rechterlijke beslissingen die door deze minimumvoorschriften moet worden bevorderd. Het beschermingsniveau mag onder geen beding achterblijven bij de normen van het Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie of het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, als uitgelegd in de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie en het Europees Hof van de Rechten van Mens.
- (36) Aangezien de doelstellingen van deze richtlijn, namelijk het vaststellen van gemeenschappelijke minimumnormen inzake procedurele waarborgen voor kinderen die als verdachte of beklaagde bij een strafprocedure betrokken zijn, niet voldoende door de lidstaten kunnen worden verwezenlijkt, maar vanwege de omvang van de maatregel beter door de Unie kunnen worden verwezenlijkt, kan de Unie overeenkomstig het in artikel 5 van het Verdrag betreffende de Europese Unie

neergelegde subsidiariteitsbeginsel maatregelen nemen. Overeenkomstig het in hetzelfde artikel neergelegde evenredigheidsbeginsel gaat deze richtlijn niet verder dan nodig is om deze doelstellingen te verwezenlijken.

- (37) [Overeenkomstig artikel 3 van Protocol nr. 21 betreffende de positie van het Verenigd Koninkrijk en Ierland ten aanzien van de ruimte van vrijheid, veiligheid en recht, dat gehecht is aan het Verdrag betreffende de Europese Unie en aan het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, hebben deze lidstaten kennis gegeven van hun wens om aan de aanneming en toepassing van deze richtlijn deel te nemen] OF [Overeenkomstig de artikelen 1 en 2 van Protocol nr. 21 betreffende de positie van het Verenigd Koninkrijk en Ierland in verband met het gebied van vrijheid, veiligheid en recht, dat gehecht is aan het Verdrag betreffende de Europese Unie en aan het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en onverminderd artikel 4 van genoemd protocol, nemen het Verenigd Koninkrijk en Ierland niet deel aan de aanneming van deze richtlijn; deze is bijgevolg niet bindend voor, noch van toepassing in deze landen]²⁷;
- (38) Overeenkomstig de artikelen 1 en 2 van Protocol nr. 22 betreffende de positie van Denemarken, gehecht aan het Verdrag betreffende de Europese Unie en het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, neemt Denemarken niet deel aan de aanneming van deze richtlijn; deze is bijgevolg niet bindend voor, noch van toepassing in Denemarken,
- (39) Overeenkomstig de gezamenlijke politieke verklaring van de lidstaten en de Commissie van 28 september 2011 over toelichtende stukken²⁸ hebben de lidstaten zich ertoe verbonden om in gerechtvaardigde gevallen de kennisgeving van hun omzettingsmaatregelen vergezeld te doen gaan van één of meer stukken waarin het verband tussen de onderdelen van een richtlijn en de overeenkomstige delen van de nationale omzettinginstrumenten wordt toegelicht. Met betrekking tot deze richtlijn acht de wetgever de toezending van die stukken gerechtvaardigd,

²⁷ De definitieve formulering van deze overweging van de richtlijn zal afhangen van de positie van het Verenigd Koninkrijk en Ierland, overeenkomstig de bepalingen van Protocol nr. 21.

²⁸ PB C 369 van 17.12.2011, blz. 14.

HEBBEN DE VOLGENDE RICHTLIJN VASTGESTELD:

Artikel 1

Voorwerp

Deze richtlijn bevat minimumvoorschriften met betrekking tot bepaalde rechten van kinderen die als verdachte of beklaagde bij een strafprocedure betrokken zijn en van kinderen tegen wie een procedure van overlevering loopt krachtens Kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad²⁹ ("procedure ter uitvoering van een Europees aanhoudingsbevel").

Artikel 2

Toepassingsgebied

1. Deze richtlijn is van toepassing op kinderen tegen wie een strafprocedure loopt, vanaf het moment dat zij ervan worden verdacht of beschuldigd een strafbaar feit te hebben begaan tot de beëindiging van de strafprocedure.
2. Deze richtlijn is van toepassing op kinderen tegen wie een procedure ter uitvoering van een Europees aanhoudingsbevel loopt, vanaf ogenblik waarop de uitvoerende lidstaat hun aanhoudt.
3. Deze richtlijn is van toepassing op verdachten en beklaagden tegen wie strafprocedures als bedoeld in lid 1 lopen en op personen tegen wie een procedure ter uitvoering van een Europees aanhoudingsbevel als bedoeld in lid 2 loopt, wanneer zij gedurende deze procedures de volwassen leeftijd hebben bereikt, maar nog kind waren toen deze werden ingeleid.
4. Deze richtlijn is ook van toepassing op kinderen die geen verdachte of beklaagde zijn, maar in de loop van een verhoor door de politie of een andere rechtshandavingsinstantie verdachte of beklaagde worden.
5. Deze richtlijn laat de nationale voorschriften voor de vaststelling van strafrechtelijke meerderjarigheid onverlet.

Artikel 3

Omschrijving

Voor de toepassing van deze richtlijn wordt onder "kind" verstaan een persoon die jonger dan 18 jaar is.

Artikel 4

Recht op informatie van kinderen

1. De lidstaten waarborgen dat kinderen onverwijld worden geïnformeerd over hun rechten overeenkomstig Richtlijn 2012/13/EU. Ook worden zij geïnformeerd over de

²⁹ Kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten (PB L 190 van 18.7.2002, blz. 1).

volgende rechten, die eveneens onder het toepassingsgebied van Richtlijn 2012/13/EU vallen:

- (1) hun recht om de personen die de ouderlijke verantwoordelijkheid dragen, te laten informeren, overeenkomstig artikel 5,
 - (2) hun recht op een advocaat, overeenkomstig artikel 6,
 - (3) hun recht op een individuele beoordeling, overeenkomstig artikel 7,
 - (4) hun recht op een medisch onderzoek, overeenkomstig artikel 8,
 - (5) hun recht op vrijheid en hun recht op een specifieke behandeling in detentie, overeenkomstig de artikelen 10 en 12,
 - (6) hun recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer, overeenkomstig artikel 14,
 - (7) hun recht op toegang tot de rechtszittingen van de personen die de ouderlijke verantwoordelijkheid dragen, overeenkomstig artikel 15,
 - (8) hun recht om tijdens het proces in persoon te verschijnen, overeenkomstig artikel 16,
 - (9) hun recht op rechtsbijstand, overeenkomstig artikel 18.
2. De lidstaten waarborgen dat in de verklaring van rechten die kinderen bij vrijheidsbeneming wordt verstrekt uit hoofde van Richtlijn 2012/13/EU, hun rechten krachtens de onderhavige richtlijn zijn opgenomen.

Artikel 5

Recht van het kind om de persoon die de ouderlijke verantwoordelijkheid draagt, te laten informeren

De lidstaten waarborgen dat de informatie die het kind overeenkomstig artikel 4 ontvangt, wordt verstrekt aan de persoon die de ouderlijke verantwoordelijkheid voor het kind draagt, of, indien zulks in strijd zou zijn met het belang van het kind, aan een andere geschikte volwassene.

Artikel 6

Het recht op verplichte toegang tot een advocaat

1. De lidstaten waarborgen dat kinderen gedurende de hele strafprocedure door een advocaat worden bijgestaan overeenkomstig Richtlijn 2013/48/EU. Van het recht op toegang tot een advocaat kan geen afstand worden gedaan.
2. Het recht op toegang tot een advocaat is ook van toepassing op strafprocedures die ertoe kunnen leiden dat de openbare aanklager definitief van strafvervolgning afziet wanneer het kind aan bepaalde voorwaarden heeft voldaan.

Artikel 7

Recht op een individuele beoordeling

1. De lidstaten waarborgen dat er rekening wordt gehouden met de specifieke behoeften van kinderen wat betreft bescherming, onderwijs, opleiding en sociale integratie.
2. Daartoe worden kinderen individueel beoordeeld. Bij de beoordeling wordt in het bijzonder rekening gehouden met de persoonlijkheid en rijpheid van het kind en met zijn economische en sociale achtergrond.
3. De individuele beoordeling vindt plaats op een passend moment in de procedure en in elk geval vóór de tenlastelegging.
4. De omvang en de uitvoerigheid van de individuele beoordeling hangen af van de omstandigheden van het geval, de ernst van het ten laste gelegde strafbare feit, de straf die wordt opgelegd als het kind schuldig wordt bevonden aan het ten laste gelegde strafbare feit, en het feit of het kind al eerder onder de aandacht van de betrokken autoriteiten is gekomen in het kader van een strafprocedure.
5. Het kind wordt nauw bij de individuele beoordeling betrokken.
6. Indien de elementen die ten grondslag liggen aan de individuele beoordeling substantieel veranderen, zorgen de lidstaten ervoor dat de individuele beoordeling tijdens de gehele strafprocedure wordt geactualiseerd.
7. De lidstaten mogen afwijken van de in lid 1 vervatte verplichting indien een dergelijke beoordeling niet evenredig is, gelet op de omstandigheden van het geval en het feit of het kind al eerder onder de aandacht van de betrokken autoriteiten is gekomen in het kader van een strafprocedure.

Artikel 8

Recht op medisch onderzoek

1. Bij vrijheidsbeneming van een kind waarborgen de lidstaten dat het kind toegang heeft tot een medisch onderzoek, waarbij met name de algemene mentale en fysieke gesteldheid van het kind wordt beoordeeld om vast te stellen in hoeverre het betrokken kind in staat is om een verhoor, of een andere onderzoekshandeling of procedure voor het vergaren van bewijsmateriaal te ondergaan, dan wel enige andere maatregel die met betrekking tot het kind is genomen of gepland.
2. De volgende personen hebben het recht om een medisch onderzoek aan te vragen:
 - (a) het kind,
 - (b) de persoon die de ouderlijke verantwoordelijkheid draagt of de geschikte volwassene bedoeld in artikel 5,
 - (c) de advocaat van het kind.
3. De conclusies van het medisch onderzoek worden schriftelijk vastgelegd.
4. De lidstaten waarborgen dat het medisch onderzoek wordt herhaald wanneer de omstandigheden daartoe nopen.

Artikel 9

Verhoren van kinderen

1. De lidstaten waarborgen dat van elk verhoor van kinderen dat de politie of andere rechtshandavings- of justitiële autoriteiten afnemen vóór de tenlastelegging, audiovisuele opnames worden gemaakt, tenzij zulks niet evenredig is, gelet op de complexiteit van de zaak, de ernst van het ten laste gelegde strafbare feit en de straf die zou kunnen worden opgelegd.
2. Van een verhoor van kinderen worden in elk geval audiovisuele opnames gemaakt indien het kind zijn vrijheid is ontnomen, ongeacht de fase van de strafprocedure.
3. Lid 1 doet geen afbreuk aan de mogelijkheid om vragen te stellen met het oog op de identificatie van het kind, zonder dat daarvan dergelijke audiovisuele opnames worden gemaakt.

Artikel 10

Recht op vrijheid

1. De lidstaten waarborgen dat kinderen voorafgaand aan hun veroordeling de vrijheid uitsluitend wordt ontnomen als uiterste maatregel en wel zo kort mogelijk. Er wordt rekening gehouden met de leeftijd en de individuele situatie van het kind.
2. De lidstaten waarborgen dat vrijheidsbeneming van kinderen voorafgaand aan hun veroordeling onderworpen is aan periodieke toetsing door een rechter.

Artikel 11

Alternatieve maatregelen

1. De lidstaten waarborgen dat ook als aan de voorwaarden voor vrijheidsbeneming wordt voldaan, de bevoegde autoriteiten waar mogelijk gebruikmaken van alternatieve maatregelen.
2. Bij alternatieve maatregelen kan het gaan om:
 - (a) de verplichting dat het kind verblijf moet houden op een specifieke plaats,
 - (b) beperkingen van het contact met specifieke personen,
 - (c) de plicht zich te melden bij de bevoegde autoriteiten,
 - (d) therapeutische of verslavingsbehandeling,
 - (e) deelname aan pedagogische maatregelen.

Artikel 12

Recht op specifieke behandeling bij vrijheidsbeneming

1. De lidstaten waarborgen dat kinderen gescheiden van volwassenen worden vastgehouden, tenzij het in het belang van het kind wordt geacht om hiervan af te wijken. Bereikt een kind in detentie de leeftijd van 18 jaar, dan voorzien de lidstaten

in de mogelijkheid om de gescheiden detentie voort te zetten, wanneer de individuele omstandigheden van de persoon in detentie dit rechtvaardigen.

2. De lidstaten nemen gedurende de vrijheidsbeneming alle passende maatregelen om:
 - (a) de gezondheid en fysieke ontwikkeling van het kind te waarborgen en te beschermen,
 - (b) het recht op onderwijs en opleiding van het kind te waarborgen,
 - (c) de daadwerkelijke en geregelde uitoefening van het recht op eerbiediging van het familie-en gezinsleven, met inbegrip van de instandhouding van de familiebanden, te waarborgen,
 - (d) de ontwikkeling van het kind en diens toekomstige integratie in de samenleving te bevorderen.

Artikel 13

Tijdige en zorgvuldige behandeling van zaken

1. De lidstaten waarborgen dat strafprocedures waarbij kinderen betrokken zijn, met spoed en de nodige zorgvuldigheid worden behandeld.
2. De lidstaten waarborgen dat kinderen worden behandeld op een wijze die past bij hun leeftijd, hun bijzondere behoeften, hun rijpheid en hun begripsvermogen, en dat rekening wordt gehouden met de communicatieproblemen die zij mogelijkervijs ondervinden.

Artikel 14

Recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer

1. De lidstaten waarborgen dat strafprocedures waarbij kinderen betrokken zijn, achter gesloten deuren plaatsvinden, tenzij uitzonderlijke omstandigheden een afwijking wettigen, met inachtneming van de belangen van het kind.
2. De lidstaten waarborgen dat de bevoegde autoriteiten in strafprocedures passende maatregelen nemen om de persoonlijke levenssfeer van het kind en familieleden te beschermen, met inbegrip van hun namen en beeltenissen. De lidstaten waarborgen dat de bevoegde autoriteiten informatie die tot identificatie van het kind zou kunnen leiden, niet openbaar maken.
3. De lidstaten waarborgen dat de in artikel 9, lid 1, bedoelde opnames niet openbaar worden gemaakt.

Artikel 15

Recht op toegang tot rechtszittingen van de persoon die de ouderlijke verantwoordelijkheid draagt

De lidstaten waarborgen dat de persoon die de ouderlijke verantwoordelijkheid draagt of een andere geschikte volwassene als bedoeld in artikel 5 toegang heeft tot de rechtszittingen waarbij het kind betrokken is.

Artikel 16

Recht van kinderen om persoonlijk aanwezig te zijn bij de zitting waarop hun schuld wordt beoordeeld

1. De lidstaten waarborgen dat kinderen aanwezig zijn bij het proces.
2. De lidstaten waarborgen dat wanneer kinderen niet aanwezig waren bij de zitting die tot een beslissing inzake hun schuld leidde, zij het recht hebben op een procedure waarbij zij recht op deelname hebben en waarbij de zaak opnieuw ten gronde kan worden behandeld, nieuw bewijs kan worden onderzocht en de oorspronkelijke beslissing kan worden herzien.

Artikel 17

Procedures ter uitvoering van een Europees aanhoudingsbevel

1. De lidstaten waarborgen dat een gezocht kind in de uitvoerende lidstaat bij aanhouding op grond van een procedure in verband met een Europees aanhoudingsbevel de in de artikelen 4, 5, 6, 8, 10, 11, 12, 14, 15 en 18 bedoelde rechten geniet.
2. Onverminderd artikel 12 van Kaderbesluit 2002/584/JBZ nemen de uitvoerende autoriteiten alle maatregelen die nodig zijn om de vrijheidsbeneming van kinderen tegen wie een procedure in verband met een Europees aanhoudingsbevel loopt, zoveel mogelijk in duur te beperken.

Artikel 18

Recht op rechtsbijstand

De lidstaten waarborgen dat de nationaal wetgeving inzake rechtsbijstand de daadwerkelijke uitoefening van het in artikel 6 bedoelde recht op toegang tot een advocaat garandeert.

Artikel 19

Opleiding

1. De lidstaten waarborgen dat het personeel van justitiële, rechtshandavings- en penitentiaire instanties dat te maken krijgt met zaken waarbij kinderen betrokken zijn, deskundigen zijn die zich toeleggen op strafprocedures waarbij kinderen betrokken zijn. Zij volgen specifieke opleiding inzake de wettelijke rechten van

kinderen, geschikte verhoortechnieken, kinderpsychologie, kindvriendelijk taalgebruik en pedagogische vaardigheden.

2. De lidstaten waarborgen dat advocaten die kinderen verdedigen, dergelijke opleiding eveneens volgen.
3. Via hun overheidsdiensten of door subsidiëring van kinderporganisaties stimuleren de lidstaten initiatieven die ervoor zorgen dat degenen die diensten voor ondersteuning en herstelrecht aanbieden, passende opleiding krijgen, op een niveau dat aangepast is aan hun contact met het kind, en professionele normen in acht nemen, teneinde te garanderen dat zij deze diensten op een onpartijdige, respectvolle en professionele manier verlenen.

Artikel 20

Het verzamelen van gegevens

1. De lidstaten zenden de Commissie uiterlijk op [...] en vervolgens om de drie jaar, gegevens toe over de wijze waarop de in deze richtlijn vervatte rechten ten uitvoer zijn gelegd.
2. Dergelijke gegevens omvatten met name het aantal kinderen dat toegang tot een advocaat is geboden, het aantal individuele beoordelingen dat is verricht, het aantal verhoren waarvan audiovisuele opnames zijn gemaakt en het aantal kinderen dat de vrijheid is ontnomen.

Artikel 21

Kosten

De lidstaten dragen de kosten die uit de toepassing van de artikelen 7, 8 en 9 voortvloeien, ongeacht de uitkomst van de procedure.

Artikel 22

Non-regressieclausule

Geen enkele bepaling in deze richtlijn mag worden opgevat als een beperking of afwijking van de rechten en procedurele waarborgen die voortvloeien uit het Handvest, het EVRM of andere toepasselijke bepalingen van het internationale recht, met name het VN-Verdrag inzake de rechten van het kind, of het recht van lidstaten dat een hoger beschermingsniveau biedt.

Artikel 23

Omzetting

1. De lidstaten doen de nodige wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen in werking treden om uiterlijk op [24 maanden na de bekendmaking daarvan] aan deze richtlijn te voldoen. Zij stellen de Commissie daarvan onverwijld in kennis.

2. Wanneer de lidstaten die bepalingen vaststellen, wordt in de bepalingen zelf of bij de officiële bekendmaking ervan naar deze richtlijn verwezen. De regels voor deze verwijzing worden vastgesteld door de lidstaten.
3. De lidstaten delen de Commissie de tekst van de bepalingen van intern recht mee die zij op het onder deze richtlijn vallende gebied vaststellen.

Artikel 24

Inwerkingtreding

Deze richtlijn treedt in werking op de twintigste dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Artikel 25

Adressaten

Deze richtlijn is gericht aan de lidstaten overeenkomstig de Verdragen.
Gedaan te Brussel,

Voor het Europees Parlement
De voorzitter

Voor de Raad
De voorzitter